

— Tata foarte mult ne îndemna să ne rugăm. Și eu eram mic, mă ducea în spate cât putea, mai mergeam și pe jos, că nu era drumuri, erau butuci, săream de pe butuci, unii, alții, și așa ne ducea la biserică. Și odată, ca să spun, ne-o îndemnat să ne rugăm, că au roit albinele toate. Și dacă au roit, ne-a strâns pe toți grămadă. Așa... Și-atuncea, ce să vezi? Ne-a pus să ne rugăm ca să-i dea Dumnezeu de-undeva albinele, că au murit în multe părți albinele. Și-atuncea, ce-a făcut? Ne-a spus că o să ne cumpere jucării, bomboane, nu știu ce, dar ne-o îndemnat să ne rugăm la Măicuța Domnului. Eu, ce-am făcut? Am pus în minte că să țin luna, miercurea și vinerea cu post; să nu știe tata, nici mama, nici frații, nimeni să nu știe. Așa... Și-atunci, în ziua de pomenire a Sfântului Prooroc Ilie m-a trimis pe mine cu frații mai mari să aducem cârlanii [mieii]. Din timp părinții mi-au spus să mă duc cu frații mai mari, undeva sus, într-o poieniță. Și-n timpul acela, după ce m-am culcat, am avut așa, un vis. Dar eu în tot timpul acela de restriște m-am rugat cu toată inima ca să mi se îndeplinească dorința. Și-am avut așa, o descoperire; știu că așa s-a arătat, spunându-mi: „*Uite, ți-a îndeplinit Dumnezeu dorința, deoarece te-ai rugat din toată inima*“. Și parcă m-a dus și

Părinții
monahului
Proclu

mi-a arătat o poieniță mică, ce era înconjurată de pădure, și acolo erau doi fagi mari, iar în aceștia erau familiile de albine care roiseră de acasă. Și mi-a mai zis: „*Pentru că te-ai rugat din toată inima, iată albinele. Să le dai părinților!*“. Și copacii se făceau că erau lângă drum, acolo, pe munte.

Am spus vedenia aceasta părinților. A venit tata și a luat și pe surorile mele Maria și Eleonora, și pe cei doi frați mai mari, pe bădia Niculai, tatăl sfinției tale, și fratele Ioan. Ei era mai mari și lucrau din greu la pădure. Apoi am mers la locul ce mi se arătase prin vis. Când s-au revărsat zorile dimineții, au tăiat frații mai mari copacii, cam de-un metru, crăpându-i în două. Acolo, ce să vezi? Am găsit ca două coveți de miere și fagure de-un metru. Atâta îți spun, mi-a îndeplinit Dumnezeu dorința.

Părintele stareț Ioanichie Moroi, care era stareț la Mănăstirea Sihăstria, înainte de a roii albinele a dat următorul sfat părinților: „*Noi primim pomelnice la biserică, dar pune și copiii la rugăciune*“. Și Bunul Dumnezeu a rânduit să găsească albinele și să fie aduse înapoi acasă. Să știi, așa le-am spus mai multor familii: toți care au copii, să îi învețe pe aceștia să se ducă la biserică! Să-i învețe să se roage pentru părinți, pentru toți cei dintru rudenie cu ei, dar și pentru duhovnicul familiei. Doar astfel Duhul Sfânt se lasă simțit și va îndeplini toată dorința. Dar, ca să-ți mai spun, foarte mult ne-nvățau părinții, când eram copii, să ne ținem de biserică. Să ne rugăm! Și ne puneau să facem metanii și ascultare.

— *De unde erau amândoi bunicii mei, părinții preacuvioșiei voastre, Ioan și Ana?*

— Tata era din Boroaia, și-amu nu știu, mama de la Hangu.

— *De-a lu' Papă din Hangu, mama sfinției Voastre. Și el din Boroaia. Dar cum au ajuns aici, în Mitocul Bălan?*

— Bunica, mama lu' tata, a avut pământ aici. Ea a fost cea care a pus „cuiarul” familiei mele în Mitoc.

— *Și i-a dat parte de moștenire bunicului Ioan, tatăl cuviosiei voastre!*

— Da, da, o avut de la bunica din Boroaia.

— *Vreau să vă întreb despre toți copiii care ați fost la casa părintească.*

— Frații, adică toți? Am fost unsprezece copii noi de toți!

— *Da, da, toți.*

— O fost întâi Eleonora, pe urmă....

— *Cea mai mare... Dar ea cum o murit?*

— Ea o murit, a avut moarte bună! Pe atunci se făcea dezgropăminte osemintelor. Ce oase frumoase a avut, nici nu mai spun... Deci Eleonora, apoi Maria, Ion, Niculai – tatăl sfinției tale – pe urmă au mai fost trei, Petru, Carolina și Elisabeta. Și-apăi eu, păcătosul, pe urmă maica Ana de la Mănăstirea Văratec, maica Filofteia și maica Zenovia. Toți, fără fratele Niculai – dar și el a stat o vreme bună ca frate în mănăstirea Sihăstria –, toți au dus viață de liniște, nu s-au căsătorit.

— *Părinte Proclu, vroiam să vă întreb, ce vârstă aveți când v-a murit tatăl, bunicul Ioan?*

— Din ce îmi aduc aminte, când a murit tata aveam cam doisprezece ani. După ce-o murit tata n-am stat mult acasă, m-am dus ca argat, cu oile, cu cârlanii, cu vitele...

— *În sat sau la mănăstire?*

— Aaa, nu. La stâna satului... Cu vitele, cu oile.

— *La stână aduna oile din mai multe părți? Aveau aici o poieniță, unde stăteau oile?*

— Da, dar numai în timpul verii, atât. Iarna stăteam acasă.

— Fratele Niculai și Ioan. Fratele Niculai a stat în Mănăstirea Sihăstria, iar Ioan la Mănăstirea Secu. Când s-a îmbolnăvit

Ioan, fratele Niculai s-a dus să-l îngrijească la Mănăstirea Secu. Și ce să vezi? M-am dus și eu la Secu. Mama m-a trimis la fratele Ioan, să am grijă de el. Un părinte, care trebuia să plece la veșnicie, i-a dat fratelui Ioan mulțime de cărți. Și el, fratele Ioan, dacă era om simplu, veneau călugări și preoți la el și-i spuneau așa: „Frate Ioane, dă-mi cutare carte, că cealaltă săptămână ți-o dau înapoi!”. Și-a dat astfel toate cărțile. Toți l-au amăgit, care de care. Alții veneau pentru blagoslovenie, și când plecau, ca să nu fie blagoslovenia goală, le dădea câte o carte, c-așa-i frumos.

— *Deci era milostiv, fratele Ioan? A murit și s-a dus la cele veșnice!*

— Da! Când trebuia să-l facă călugăr, atunci l-au îngropat.

Am avut mamă înțeleaptă, bună și cuminte

— *Vreau să vă întreb: ce duhovnici au venit în casa bătrânească din Mitocul Bălan, când erați copil?*

— Au fost mulți părinți. Părintele Natanail, părintele Visarion și părintele Ambrozie. Au mai fost și alții, dar i-am uitat. Stareț era părintele Ioanichie Moroi. Părintele Ioanichie i-a spus mamei noastre să vină cu toți copiii în mănăstire, să ne crească acolo. Dar pot să-ți spun: am avut mamă înțeleaptă, bună și cuminte. Mama noastră i-a spus părintelui Ioanichie: „Tare aș veni, părinte, să aibă măcar un blid de mâncare copiii și să aibă unde locui. Dar am și fete și nu se poate.” Sora Eleonora avea șaptesprezece ani, cealaltă Maria șaisprezece ani și toți în șir descrescător...

— *Și când ați plecat la mănăstire?*

— Cam în jurul vârstei de doisprezece ani.

— *La care mănăstire?*

— La Mănăstirea Sihăstria! M-am dus acolo că aveam niște

pustnici pe care-i cunoșteam și mă mai duceam printre ei.

— *Mai știți numele lor?*

— Nu mai rețin. A trecut foarte multă vreme. Dar, ce să vezi...? Era vremea când călugării erau prigoniți. Mai marii se pregăteau să-i scoată afară din mănăstiri. Erau așa multe ispite, vai! Și eu m-am mărturisit prima dată la Părintele Cleopa. Și când pleca Părintele Cleopa undeva, aveam pe părintele Visarion sfătuitor și duhovnic. Odată, era prin postul Crăciunului... Niște zile călduroase. M-am mărturisit și trebuia să mă împărtășesc. Mi-am spălat rufele într-o baltă și le-am pus pe crengi. Și m-am dus mai încolo să fac rânduiala canonului înainte de împărtășire. Și într-un timp am simțit, din ce în ce mai pregnant, un miros divin. Pe atunci aveam darul deosebirii, puteam deosebi duhurile. Cunoșteam duhurile. Am văzut într-un loc găinuși, din acestea sălbatice. Și tot scurmau ele, făcându-se că se sperie. „Măi... mare comedie!” – am zis în sinea mea. M-am dus mai încolo și am simțit că era bordei. De la râpa lui Coroi, un pic mai sub deal, dar tot spre culmea aceea, un lucru minunat s-a întâmplat. Am tras de brăduț dinspre partea de la vale. Așa mi-a venit atunci în minte, să trag de brăduț. Și când am tras de brăduț, s-a deschis o chilie săpată în pământ. Acolo, ce să vezi? Erau maici. Dar eu n-am știut. Am crezut că-i vreun duhovnic. Dar ele nu au ieșit afară. Au deschis un pic ușa, căci era o ușuță de lemn, groasă. Una dinte maici s-a pus în genunchi în ușă, ca să nu intru. Și cu Sfânta Cruce m-a întâmpinat. Am sărutat Sfânta Cruce. Tot timpul a stat doar în genunchi. Și i-am dat și eu sfaturi. Așa cum aveam atunci, căci eram mai liniștit. Așa... Le-am dat unele sfaturi și le-am spus: „Aveți grijă la vedenii!”.

Nici un lucru nu l-am săvârșit înainte de a cere sfat și binecuvântare

— *Cine v-a fost naș de călugărie? Părintele Cleopa?*

— Nu, părintele Dosoftei Moraru.

— *Foarte sporit... A făcut și el pușcărie, pe timpuri.*

— Dar, ca să-ți mai spun! Nimic din ce am făcut, nici un lucru nu l-am săvârșit înainte de a cere sfat și binecuvântare de la Părintele Cleopa. Am ascultat de el, unde m-a trimis, acolo m-am dus. Nu am ieșit din cuvântul lui. Părintele Cleopa, înainte de a pleca la liniște, m-a blagoslovit așa: „În numele Tatălui, și al Fiului, și a Sfântului Duh”. A făcut semnul Sfintei Cruci pe capul meu și a mai spus: „Nu cumva să spui la cineva că ți-am dat blagoslovenie pentru liniște! Să nu spui nimănui! Că ei sunt răi, orice se poate cu securiștii...”

— *După ce-ați ieșit din mănăstire, la liniște, unde-ați mai stat?*

— Așa, către râpa lui Coroi și către Mihăiești.

— *Și bordeiele erau săpate-n pământ?*

— Da, dar nu erau în afară. Că trebuia să se pășească pe deasupra. Să nu fie cunoscute de nimeni. Mai trebuia să am și apa aproape.

— *Șipote reci!*

— Așa... Mai de demult, un părinte m-a rugat să-l duc și să-i arăt pe unde am stat în pustie. Dar nu mai erau urmele de atunci, pe care le cunoșteam. Securiștii au stricat cam totul, ca să nu se mai cunoască.

Părintele Cleopa a vrut să m-ajute atunci în acele grele momente de prigoană. El știa că trebuie să-i scoată pe călugări din mănăstiri.

— *Cu decretul...*

— Așa, cu decretul. Toamna, când m-am dus la mărturisit,

mi-a spus să vin, să fac ascultare și unde mă va pune, aceea să fac. Și m-a scos Părintele Cleopa, m-a ajutat...

— *Deci ați venit din pustie înapoi la mănăstire.*

— În Sihăstria. Că în Mănăstirea Sihăstria și Părintele Cleopa era retras. Tot timpul a avut grijă de mine. Dar oricine mă întreba de Părintele Cleopa, eu atât aveam blagoslovenie să spun: „Trebuie să fac ascultare. Nu știu. Mai bine întrebați-l pe el, când îl găsiți.”

— *Și după decret, v-a dat sfat să veniți aici?*

— Da. Și am făcut un pic de căsuță. Iar Părintele Cleopa așa mi-a spus: „Măi frate, eu dac-aș fi în locul sfinției tale, n-aș face altceva decât să-ncui poarta și să mă pun pe rugăciune. Îți nevoie de rugăciune!”. Și acum îmi mai vin prin minte sfaturi de-ale lui. Cât pot trebuie să-mi țin gura-nchisă și să mă rog, că nu se știe moartea... Într-o bună zi trebuie să plec. Cel mai bun lucru este să mă rog, decât să vorbesc fără folos... Că de vorbire mă doare capul.

Nevoințe, ispite și lupte

— *În pustie au fost multe ispite? Puteți spune vreuna măcar, o ispită?*

— Uite cum este: acum nu mai trăiesc viață aspră ce am trăit-o acolo! În pustie, Părintele Cleopa, când mă duceam la mărturisit la el, niște posmag și-oleacă de untdelemn avea. Duminica și sâmbăta, muia-n apă cu untdelemn. Aceasta era hrana! S-a necăjit [nevoit] tare...

Și ce să vezi, când vedeam că am ispite, numai cu un pic de posmag mă hrăneam. În alte dăți și Părintele Cleopa mi-o dat sfat, spunându-mi: „La-nceputul Postului Mare și la începutul Postului Crăciunului, trei zile de post negru.” Nu trebuia să mănânc trei zile. Dar acolo n-aveam altceva de muncit, trebuia să fac mătâni. Și de multe ori făceam câte-o

mie, o mie cinci sute...

— *Pe zi?*

— Pe zi, dar nu toate grămadă. Citeam Paraclisul, mai făceam câte-o sută. Și când vedeam că nu mai pot, făceam mai puțin. Și diavolul mă ispitea, mă-ndemna să rostesc rugăciune după el. Era tare șiret. Și a trebuit să mă nevoiesc, să mă duc la Mărturisire. Era o iarna geroasă, îmi aduc aminte. Noaptea îngheța zăpada și dimineața mergeam pe deasupra ei. M-am dus la mărturisit la Părintele Cleopa. Și Părintelui i-am spus cum diavolul mă îndeamnă să zic rugăciune după el. Și mi-a zis Părintele Cleopa: „Să-i spui așa, când vezi că vine: « Dacă ești de la Dumnezeu, zi cu mine-așa: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!* »”. Și ce s-a întâmplat... Când trebuia să zică: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu...*, a rostit odată cu mine. Dar nu a voit să zică: *miluiește-mă pe mine, păcătosul*. A fugit. Și până la urmă Puterea Sfântă m-a scăpat de aceste cumplite ispite.

Țin minte că Puterea Sfântă m-a ajutat să fac rugăciune și prin somn. Și, în timpul acela, rugându-mă, dispăreau ispitele. Dar veneau iarăși. Până într-o bună zi, când am putut zice rugăciunea lui Iisus. Și-n timpul acela fugea diavolul. Și, până la urmă, dacă mereu am zis *Doamne Iisuse*, diavolului i s-o luat masca de pe față și-atuncea l-am văzut foarte înfricoșat. Dar fără Puterea Sfântă nu poți sta în calea lui.

Părintele Cleopa mi-a spus că trebuie să mă păzesc a nu cugeta, ce mi-o spus, ce o vrut să spună [diavolul], deoarece puterea întunericului se poate reîntoarce. Să nu cuget ce-a vrut să facă diavolul, așa mă îndemna Părintele Cleopa. Dar nu oricând puteam reuși. Cât timp patimile trupești nu mai dădeau navală, mă ispitea crunt vrășmașul. Și cât timp eram biruit, eram biruit prin cele cinci simțiri. Și ca să nu mai fiu

biruit, mă duceam la mărturisire. Părintele Cleopa, după ce venea de la Utrenie, îmi asculta ispitele și mă mărturiseam. Uite, asta a fost... Dar, aveam momente când pentru a zice rugăciunea lui Iisus cu gând curat mergeam pe cărări noaptea.

— *În pustie?*

— Da. Dar nu oricând. Mai schimbam. C-așa este... Schimbul naște râvnă.

— *Noaptea deci ieșeați ca să roștiți rugăciunea lui Iisus pe cărări de pustie.*

— Da... Și-atuncia eu m-am mai mărturisit la părintele Visarion, dar țineam legătură și cu Părintele Cleopa, care era la liniște în pustie. Și părintele Visarion m-ajuta și cu posmag, și-mi dădea și unele sfaturi. Era un părinte minunat și iubea mult tare pustnicii; avea multe persoane care îl ajutau.

După ce m-am retras aici, n-am mai stat la liniște, mi-am făcut liniște acasă. Au fost vremuri grozave! Nevoința pe care o aveam acolo, acuma nu o mai am. Și-am văzut: diavolul, foarte mult dă năvală prin cele cinci simțuri...

— *Care-i cea mai periculoasă fereastră? Care dintre simțiri e cea mai periculoasă și biruiește mai tare?*

— Uite ceva: mândria îi cea mai periculoasă. Dacă stau la rugăciune și-mi spune diavolul că sunt mai bun ca altul, atunci sunt căzut. Dar nenorocirea este că nu știe nimeni că sunt căzut. Numai Dumnezeu știe că sunt căzut; și eu. Ca să nu cad, trebuie să mă rog așa: „Doamne, iartă-i, Doamne! Doamne, nu-i pedepsi din cauza mea!”. Și-atunci, Duhul Sfânt mă ajută să pot birui acele cinci simțiri prin mărturisire. Rețin că m-am folosit de un părinte care mi-a spus așa: „Aș vrea să mai trăiesc ca și călugăr, dar ca bătrân. Ca tânăr nu mai doresc.”

Mare însemnătate are, cum spuneau toți părinții, să nu adormi cu gândul în împrăștiere. Dacă mă rog pentru cineva,

dar și pentru mine, și am adormit cu gândul, cu mintea în altă parte, simt că am pierdut tot. Dar ca să adorm din rugăciune, depinde mult de lucrarea și de pomenirea de rău. Cea mai periculoasă îi pomenirea de rău.

— *Atunci când ne închinăm de multe ori, mintea se risipește de la rugăciune, te-ndeamnă să-ți aduci aminte de multe sau chiar de grija zilei de mâine. Este primită rugăciunea dacă o continuăm așa sau trebuie s-o întrerupem?*

— Uite ceva: decât nimic... Sunt mai multe trepte în rugăciune: este rugăciune spurcată și trebuie s-o faci așa cum se află. Dar sunt și rugăciuni curate. După câtă nevoie depui, atâta smerenie dobândești! Duhul Sfânt va izgoni duhurile rele și va deveni o rugăciunea curată. Și sunt unii călugări, cum a fost Părintele Cleopa și alți părinți, care au iubit rugăciunea lui Iisus. Duhul Sfânt îi ajută să adoarmă din *Doamne Iisuse*. Spunea cineva că atunci când rostea rugăciunea lui Iisus, adormind, a simțit că se ruga rugăciunea minții, nu a inimii, a minții. Numai cu mintea... „Și-am simțit Puterea Sfântă”, a spus, putere care i-a dus mintea cu tot cu rugăciunea inimii. Aceasta este Puterea Sfântă.

— *Duhul Sfânt.*

— Așa... Și-atuncia ce s-a întâmplat? Când acesta a reușit a spune rugăciunea lui Iisus, a inimii cu mintea, foarte puține duhuri mai dădeau năvală asupra lui. Și cu timpul, zicând mereu *Doamne Iisuse*, au dispărut și duhurile și a devenit rugăciunea fără luptă. El zicea rugăciunea lui Iisus, ca să poată să dispară tot ce există spurcat în mintea omului. Și atuncia zicând, a simțit că s-au retras toate ispitele și un dor mare de Dumnezeu l-a cuprins. A venit la o răpire. După răpirea aceea, iară l-a adus. Și când îl răpea, nu mai zicea rugăciunea, numai se bucura, așa o spus. Și până la urmă, a trecut vreo patru